

הומרות – יחס נפשי ורוחני

1. רמב"ן ויקרא פרק יט (ב)

קדושים תהיו - הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, לשון רש"י. אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם, פרושים תהיו... ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המזכרת בכל מקום בתלמוד...

והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין, א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות, ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למן, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הזכיר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה:

לפיכך בא הכתוב, אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי, וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המתרות...

וזה דרך התורה לפרוט ולכלול בכיוצא בזה, כי אחרי אזהרת פרטי הדינין בכל משא ומתן שבין בני אדם, לא תגנוב ולא תגזול ולא תוננו ושאר האזהרות, אמר בכלל ועשית הישר והטוב (דברים ו יח), שיכניס בעשה הישר וההשויה וכל לפנים משורת הדין לרצון חבריו... וכן בענין השבת, אסר המלאכות בלאו והטרחים בעשה כללי שנאמר תשבות...

וטעם הכתוב שאמר כי קדוש אני ה' אלהיכם - לומר שאנחנו נזכה לדבקה בו בהיותנו קדושים...

2. תוספתא מסכת סוכה (ליברמן) פרק ב

אמ' ר' לעזר בי ר' צדוק כך היו אנשי ירושלם נוהגין נכנס לבית הכנסת לולבו בידו עמד לתרגם ולעבור לפני התיבה לולבו בידו עמד לקרות בתורה ולישא את כפיו מניחו בארץ יצא מבית הכנסת לולבו בידו נכנס לבק' את החול' ולנחם אבליים לולבו בידו נכנס לבית המדרש נותנו לבנו או לשלוחו ומחזירו לתוך ביתו

3. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כה, דף כו:

משנה... אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה.

מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שני כותבות ודלי של מים, ואמרו: העלום לסוכה...

גמרא. מעשה לסתור? - חסורי מחסרא והכי קתני: אם בא להחמיר על עצמו - מחמיר, ולית ביה משום יוהרא.

4. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טז:

חתן אם רוצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון - קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הרוצה ליתול את השם יטול.

5. מסילת ישרים פי"ג בביאור מידת הפרישות

הפרישות הוא מה שאמרו ז"ל (יבמות כ): קדש עצמך במותר לך...

והתבונן ותראה שיש כאן שלש מדרגות: יש האיסורים עצמם, ויש סייגותיהם והם הגזרות והמשמרות שגזרו

חכמינו ז"ל על כל ישראל, ויש ההרחקים שמוטל על כל פרוש ופרוש לעשות להיות כונס בתוך שלו ובונה גדרים לעצמו, דהיינו, להניח מן ההיתרים עצמם שלא נאסרו לכל ישראל ולפרוש מהם כדי שיהיה מרוחק מן הרע הרחק גדול.

...הפרישות ודאי צריך ומוכרח והזהירו עליו חכמינו ז"ל, הוא מה שנאמר (תורת כהנים): "קדושים תהיו", פרושים תהיו... כי הנה אין לך תענוג עולמי אשר לא ימשוך אחריו איזה חטא בעקבו... כלל הדבר: כיון שכל עניני העולם אינם אלא סכנות עצומות איך לא ישובח מי שירצה לימלט מהם ומי שירבה להרחיק מהם. זהו ענין הפרישות הטוב, שלא יקח מן העולם בשום שימוש שהוא משתמש ממנו, אלא מה שהוא מוכרח בו מפני הצורך אשר לו בטבעו אליו...

ואם תשאל ותאמר, אם כן, איפוא, שזה דבר מצטרך ומוכרח, למה לא גזרו עליו החכמים כמו שגזרו על הסייגות ותקנות שגזרו? הנה התשובה מבוארת ופשוטה, כי לא גזרו חכמים גזרה אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואין רוב הציבור יכולים להיות חסידים, אבל די להם שיהיו צדיקים.

אך השרידים אשר בעם החפצים לזכות לקרבתו יתברך, ולזכות בזכותם לכל שאר ההמון הנתלה בם, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יוכלו לקיים האחרים, הם הם סדרי הפרישות האלה כי בזה בחר ה', שכיון שאי אפשר לאומה שתהיה כולה שוה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות איש לפי שכלו, הנה לפחות, יחידי סגולה ימצאו אשר יכינו את עצמם הכנה גמורה, ועל ידי המוכנים יזכו גם הבלתי מוכנים אל אהבתו יתברך והשראת שכינתו. וכענין שדרשו ז"ל בארבעה מינים שבלולב (ויקרא רבה פ' ל): יבאו אלה ויכפרו על אלה. וכבר מצאנו לאלהיו זכור לטוב שאמר לרבי יהושע בן לוי במעשה דעולא בר קושב (ירושלמי תרומות פ"ח): כשהשיבו, ולא משנה היא? אף הוא אמר לו, וכי משנת חסידים היא.

6. מסילת ישרים פרק יד בחלקי הפרישות

חלקי הפרישות הראשיים שלשה: כי הנה יש פרישות בהנאות, פרישות בדינים, פרישות במנהגים.

הפרישות בהנאות, הוא מה שהזכרנו בפרק הקודם... והפרישות בדינים הוא להחמיר בהם תמיד, לחוש אפילו לדברי יחיד במחלוקת אם טעמו נראה, אפילו שאין הלכה כמותו ובתנאי שלא יהיה חומר קולו, ולהחמיר בספיקות אפילו במקום שאפשר להקל בהם...

והפרישות במנהגים הוא התבודדות וההבדל מן החברה המדינית לפנות לבו אל העבודה וההתבוננות בה כראוי, ובתנאי שלא יטה גם בזה אל הקצה האחר, שכבר אמרו ז"ל (כתובות יז): לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות... אלא יתחבר האדם עם הטובים זמן מה שמצטרך לו ללמודו או לפרנסתו, ויתבודד אחר - כך להדבק באלהיו ולהשיג דרכי היושר והעבודה האמיתית...

7. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קה עמוד א
אמר מר עוקבא: אנא, להא מלתא, חלא בר חמרא
לגבי אבא, דאילו אבא - כי הוה אכיל בשרא
האידינא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא,
ואילו אנא - בהא סעודתא הוא דלא אכילנא,
לסעודתא אחריתא - אכילנא.

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כב עמוד א
דנתיא: והודעתם לבניך ולבני בניך, וכתוב בתריה יום
אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, מה להלן באימה
וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת
ובזיע; מכאן אמרו: הזבים והמצורעים ובאין על נדות
- מותרים לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, לשנות
במשנה וגמרא ובהלכות ובאגדות, אבל בעלי קריין
אסורים... רבי יהודה אומר: שונה הוא בהלכות דרך
ארץ. מעשה ברבי יהודה שראה קרי והיה מהלך על
גב הנהר. אמרו לו תלמידיו: רבינו, שנה לנו פרק אחד
בהלכות דרך ארץ! ירד וטבל ושנה להם. אמרו לו: לא
כך למדתנו רבינו: שונה הוא בהלכות דרך ארץ? אמר
להם: אף על פי שמיקל אני על אחרים, מחמיר אני על
עצמי.

אמר רבי ינאי: שמעתי שמקילין בה ושמעתי
שמחמירין בה, וכל המחמיר בה על עצמו מאריכין לו
ימיו ושנותיו.

9. בית הבחירה מסכת ברכות דף כב עמוד א
טבילה זו שתקן עזרא לבעלי קריין ראו הבאים אחריו
שלא פשטה תקנתו בכל ישראל ושלא היו רוב צבור
יכולין לעמוד בה ובטלוה... כלל גדול אמרו אין דברי
תורה מקבלין טומאה מ"מ טבילה זו קדושה גדולה היא
וכל המחמיר בה תבא עליו ברכה ומפני זה נהגו לטבול
ערב ר"ה ויום הכפורים שהם ימי סליחה ותפלה יתרה
ולא עוד אלא שכמה פעמים אדם ניצל מעבירה
בסיבתה בסוגיא זו אמרו מעשה באחד שתבע את
האשה לדבר עבירה אמרה לו ריקה יש לך מ' סאה
שאתה טובל בהן מיד פירש...

ראה קרי לביל יום הכפורים הואיל וטבילת בעל קרי
בזמן הזה אינה בכלל תקנה אינה נקראת טבילת מצוה
ואסור לו לטבול ומה שאמרו בתלמוד המערב מעשה
בר' יוסה שראו אותו טובל בצנעה ביום הכפורים בזמן
התקנה היה ויש חכמים שמתירים בכך שמ"מ סרך
מצוה יש בדבר ומקצת חכמים ראינו שלחשוה
לתלמידיהם בצנעה גדולה מ"מ טבילות אינן אלא
מנהג ואין מברכין עליהם...

10. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מה עמוד ב
אמר רב יוסף: הני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא
לפיסחא. - אמר ליה אביי: מאי דעתך - לחומרא,
חומרא דאתי לידי קולא הוא, דקא מפקע לה מחלה!

11. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף לו: - דף לו:
דנתיא: בסוכות תשבו - סוכה של כל דבר, דברי רבי
מאיר. רבי יהודה אומר אין סוכה נוהגת אלא בארבעה
מינים שבלולב. והדין נותן: ומה לולב שאין נוהג

בלילות כבימים - אינו נוהג אלא בארבעת מינין, סוכה
שנוהגת בלילות כבימים - אינו דין שלא תהא אלא
בארבעת מינין? - אמרו לו: כל דין שאתה דן תחלתו
להחמיר וסופו להקל - אינו דין, לא מצא ארבעת מינין
- יהא יושב ובטל, והתורה אמרה, בסכות תשבו שבעת
ימים - סוכה של כל דבר.

12. בראשית רבה פרשת חיי שרה פרשה ס
חמרתיה דר' פנחס בן יאיר נסבוה לסטאי עבדת גבון
תלתא יומין ולא טעמת כלום, אמרין סופה מייתה
ותסרי מערתא עלינו, נמסרה לרבונה, שלחוה ועלת
בביתא דמרה, כיון דעלתה נהקת וחכים קלה אמר
פתחו לאותה העניה ויהבו לה דתיכול, דאית לה תלתא
יומין דלא טעמה מידי, יהבין לה שעורין לא טעמתון
אמרין ליה רבי יהבינן לה שעורין ולא טעמתון, א"ל
תקנתיהו אמרון ליה אין, אפיקתון דמאי אמרו לא כן
אלפיין רבי הלוקח זרע לבהמה וקמח לעורות ושמן לנר
ושמן לסוך בו את הכלים פטורין מן הדמאי, א"ל מאי
נעביד לה והיא מחמרה על גרמה, ר' ירמיה שלח לרבי
זעירא חד קרטיל דתאינין, רבי ירמיה אמר אפשר רבי
זעירא אכילהון דלא מתקנן, רבי זעירא אמר אפשר
לרבי ירמיה דלא משלח להון מתקנן, בין דין לדין
איתאכלון תאנים בטיבליהו, למחר קם ר' ירמיה עם
רבי זעירא אמר ליה תקנת אילין תאנייא אמר ליה לא
אמר רבי אבא בר ימינא לרבי זעירא אין הוון קדמאין
מלאכין אנן בני נש, ואין הוון בני נשי אנן חמרין ולית
אנן כחמרתיה דר' פנחס בן יאיר, חמרתיה דר' פנחס
בן יאיר יהבון לה שערי דטיבלא לא אכלת יתהון ואנן
אכלינן תאנייא דטבילין,

13. תנחומא (בובר) פרשת נשא סימן יח
ישא ה' פניו וגו', וכי הקב"ה נושא פנים לבריה,
והכתיב אשר לא ישא פנים וגו', אלא אמר הקב"ה
כשם שהם נושאים לי פנים, כך אני נושא להם
פנים, כיצד כתבתי בתורה ואכלת ושבעת וברכת
(דברים ח'), ואדם יושב הוא ובניו ובני ביתו ואין
לפניהם כדי שביעה, ונושאים לי פנים, ומברכין
ומדקדקין על עצמן עד כזית עד כביצה, לכך ישא
ה' פניו אליך.

14. שו"ת מהר"ם מרוטנבורג ח"ד תרט"ו
וששאל אדוני ששמעת דאני נוהג שלא לאכול
בשר בהמה וחיה אחר גבינה ומיקל בבשר עוף.
בימי חורפי הייתי מתלוצץ בבני אדם שהיו עושי'
כן ואדרכא שרא לי מורי היה נראה בעיני כמו
מינות עד שפעם אחת מסעודה לסעודה מצאתי
גבינה בין שיני גזרתי להחמיר על עצמי בבשר
אחר גבינה כמו גבינה אחר בשר ואין בדבר זה
כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע בפ'
כל הבשר (ק"ה ע"א) אנא להא מלתא כחלא בר
חמרא דאלו אבא כדהוי אכל בישרא האידינא לא
הוי אכיל גבינתא עד למחר כו' דכל חד מצי
לאחמורי אנפשי' לעשות משמרת ובבשר עוף אני
מיקל כיון דבשר עוף וגבינה נאכלי' באפקורן
(שם ק"ד ע"ב) ושלוש מאיר ב"ר ברוך זלה"ה.